

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Kiadó hivatal:

Középutca, Stein J. könyvkereskedése.
Szerkesztői szállás:
belső-szénutca 131. szám.

Hirdetési ár: 5 hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr., 2-ször 6 kr., 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bályegdíj.
Hirdetéseket felvételnek Bécsben Oppellik Alajosnál (Wollzeile 2. sz.) J. Haasenstein és Voglérnél (Wollzeile 9. sz.)
Pesten: Zeisler M. hirdetés felvételi rodájában (Königsasse Nr. 60.)
Nyilttéri cikkek sora után 20 kr. előleg behűtése mellett a szerkesztőséghez eszmozdók.
Előfizetés s hirdetés a kiadó hivatalnál kezeltek.

Megjelen e lap hetenkint háromszor, a. m. kedden, csütörtökön és szombaton reggel.
Előfizetési ár:
egész évre 12 frt, félre 6 frt, évnegyedre 3 frt.

Előfizetési felhívás

a

„K. KÖZLÖNY”

1869-iki folyamára.

Egy évre	12 forint o. ért.
Félre	6 „ „ „
Évnegyedre	3 „ „ „
Egy óra	1 „ „ „

Az előfizetési pénzek kiadó Stein Jánoshoz (bel-középutca Stein könyvkereskedése) küldendők, hol a pontos szétküldésről gondoskodva van.

Szettekinvés.

□ Az ó év végső napjai conferentiával ajándékozták meg a békét óhajító népeket s a háborút rettegő tözséket. Az értekezlet célja: elintézni a török-görög viszályt, s kioltván a „keleti kérdés” eme kanócsát, Európa békéjét továbbra is fenntartani.

E dícséretes törekvés ellen kinek lehetne kifogása! De a választott út aligha célra vezet. Mióta az európai függő kérdések oly annyira élre vannak állítva, csak gyökeres megoldás segíthetne, mely egyszersmind véget vetne az államok erőit fölemelő fegyveres békének — a toldozás csak elmérgesíti a nyílt sebeket.

A török-görög viszály évek óta érik; e napokban csak a nagyhatalmak diplomatáinak élénk sürgése ak ályozta meg a chassépot-fegyverek és armstrong-ágyúk megszólalását s talán betekre elnapolá a háborút; s így hiszik ezt Párisban.

kezlet létrehozataláért azok az állambürokok, kik zöldasztalnál ülve jegyzékek, emlékiratok és futárok által intézik ez ó világérsz jelen mostoha sorsát?

A hír legelőbb az orosz és porosz diplomatának tulajdonítá a conferentia javaslatot; ezzel egy időben emlegeték a császár kéziratát, melyben arra szólította volna fel a porosz királyt: kössenek benső szövetséget minden eshetőségre. Mellőzve ez utóbbi becses adatot, mely a keleti és német kérdés közti kapcsolat létesítésére célzó szándékot jelez — vajjon békebarátok jelmezében mutatkoztak e a közel multban a porosz és orosz diplomaták?

Nyilvános titok, hogy a keleti kérdés két főaknáját ketten ásták, úgy osztván meg a szerepeket, hogy a berliniek több gondnal dolgoztak az al Dunánál, — a moszkvák Krétára s Görögországra fordíták főfigyelmüket.

A hosszútűró porta végre is megsokalta nyugodtan nézni, hogyan tapodja lábba Görögország a nemzetközi jog általános érvényű szabályait, s már már körmére koppint vala a nagyhatalmi vágyaktól elkábított görögöknek. Hanem az orosz-porosz példájára III. Napoleon is előállott a conferentia javaslattal, melyet, miután Anglia is elfogadott s a többi hatalmak is pártolák — végre a porta is magáévá tett, s így január első napjaiban megkezdődik a tanácskozás.

A conferentia első sorban is Oroszországnak válik javára. Az ő tekintélye már hanyatlani kezd Athenben, mivel a harc azonnali kitörése esete a ruheleken és szép szavakon kívül egyébbel nem segíthetett volna; így Törökország erkölcsi vereséget szenved; erőles föllépése után meg kell tartózkodnia. Ezalatt a kis Görögország nyakrafőre készül, s míg a hatalmak küldötti tanácskoznak, a béke érdekében (!) dolgozó Oroszország lel alkalmat nyújtani egy erős görög hadtest fölfegyverzésére; holott e pillanatban, ha Omer 58000-nyi chassépot-fegyverekkel ellátott hadaival előre indulhatott volna, az alig 10—12000 re menő görög had ellenállását könnyen megtörheti vala, s e jó lecke után az elbizott görögök részéről tartós békés magaviselre lehetett volna számítani, szóval, a conferentia-tartás számos előnytől megfosztja Törökországot, s ellenségeinek időt enged a készülődésre, talán újabb aknák megásására is.

Lehet, hogy egy időre Athenben is eleget tesznek a conferentia előfeltételeinek: nem küldenek önkénteseket Krétára s haza engedik menni az onnan kiköltözött egy részét, de azért a régi tervről le nem mondanak.

Azt mondhatja valaki: hisz ez egyszerű feltevés! A kételkedő pillantsanak át Bukurestbe, itt van felállítva az atheni műhely hasonmása.

A moldva-oláh ultrák visszavonultak az európai hatalmak komoly közbeszólásaira — de csak látszólag: ma is Bratiano adja az irányt, csak hogy Cogolniceano szájával beszélget; a fejedelem maga mondá e napokban, hogy oly miniszteri kombinációval foglalkoznak, melybe Bratiano ismét belépessen. És e kombinációt meg is találták a Bratiano-Rosetti miniszteriumban, melynek a görög-török barez megkezdésével egy időben kellene a kormányrudat elfoglalnia. Azután, mint tudjuk, nagy részt Poroszország fegyverezte fel a moldva-oláhokat, most pedig Szerbiába szállítja a gyűjtis fegyvereket; sőt az angol „Globe” állítja, hogy Bismarck is álmódzik egy új byzanti császárságról!

Bár Berlinben ismét emlegetik, hogy Poroszország 1866-ban is kész lett volna respectálni Magyarország területi épségét, s nem hogy ígérte volna, de megtagadta Bratianótól Erdélyt — miután a bukuresti és atheni egymással kapcsolatos terveket csak halogatják, de fel semmi esetre sem adják azok, kik Európát hódítás útján akarnák átalakítani. — Magyarország- és Ausztriának felkészülve részen kell állania. Meg vagyunk győződve, hogy a magyar kormány szembe Keletre vannak függesztve; de azért mégis elmondjuk, hogy elleneink kezei benyulnak hazánk területére, s így mindenekfelett éberségre és erélyre, erélyre és éberségre van és lesz szükségünk.

Erdély transsubstantiációja.

II.

Azt mondják sokan, hisz mitsem nyert Erdély, nyakunkon a régi adók s monopoliumok, nyakunkon az absolutismus gyűlölt törvényei s a hatalom elleni közönséges ellenállás gyűlölt emberei.

Soha sem állítottam, hogy Erdély épen most éli „aranjuzsi szép napjait,” mint publicista s mint képviselő magam is sok keserű falatot nyeltem, ha a magas politika színvonaláról megyeházaink ablakára leszállva tartottam szemlét tátonogó sebjeink felett, melyek oly gyorsan be sem hegedhetnek.

De kárhoztatjuk-e az orvost, ki megvédté életünket, ha egyszerre ki nem vagdalta az életet kockáztató sebek mindenikét, vagy ha tán még dúlni hagyja is egy részét azoknak a végett, hogy magát az életet annál biztosabban megtarthassa?

Nem a szabadság eszményi magaslata volt a mi első lépésünk, nekünk egy földresujtott életet kelle visszanyernünk. Hányszor sohajtottunk két évtizeden át: jöjjön bár a legvaskezübb despotismus, csak hogy az magyar legyen!

És midőn megjött nem a despotismus, hanem az alkotmányos magyar szabadság, midőn hazánk egysége, integritása, s ebben életünk biztonsága ki lett víva: akkor üzhettünk-e viaskodó, ellenzékeskedő, akadékoskodó politikát kicsinykés kérdések felett? s midőn lángbaborult hazánkat bátor kezek megmenfették, kárhoztassuk-e őket, hogy költenünk kell azon rombolások kiépítéséért, melyeket a védelem tett, s melyek nélkül mindenünk lángok áldozata lett volna!

Adót ad egész világ, s nálunk kétakkora adóra nyujtanak kilátást azok, a kik a nemzeti honvédseregben nem látják eléggé körvonaloza önállásunkat, de a közös hadsereget is ép úgy elkülöníteni óhajtják. E hadsereget most Ausztria nagyobb adója kétharmad részben fizeti, akkor reánk esnék annak egész költsége, körülbelül még akkora adó, a mennyit most összesen fizetünk, s mégis csak épen úgy tartoznánk ezen magunk által fizetett sereggel is védeni Ausztriát, mint most tartozunk. Itt az ellenzékeskedés ezúttal igen rossz gazdálkodás.

És jobb gazdák-e azok, a kik a separatismust az elkülönítést diplomatiailag akarják venni, s újabb milliókra menő adókat számítani ezáltal a nép nyakára, mely a mostaniakat alig bírja.

A közjogi kérdések az ország történelmi viszonya s anyagi s szellemi képessége legmagasb igényeiig meg vannak oldva, s mi szívünkbelől éltetjük azt, a ki ezt alkotá;

a közös magyar hazát! szívünkbelől éltetjük hazánk Mózesét, ki a bölcsesség világító fáklyájával vezetett a „szolgálatnak házából” a szabadság földére.

E nagy szellemi vezérlet s a reáhajtó nemzet józansága által Erdély transsubstantiációja megtörtént. Erdély nem létezik többé, átalakult a közös magyar királyságba, visszaforrzott mint az elvágott és letörött galy, hogy a törzsök erős ágává nője ki magát, a dúis lombokat vessen késő unokáink boldog csönd-életére.

A transsubstantiatio már ez évvel kezétét veszi.

A kormánysszék el fog törölnetni.

Az osztrák alaki törvények hatályon kívül helyezettnek, az igazságügyminiszteriumban munka alá van véve az anyagi törvényekben a magyar jogelvek helyreállítása.

Alsóbb s felsőbb törvényszékeink a magyar királyság törvényszékei, s a felelős kormány felügyelete alatt állanak.

Főispánaink, főkirálybíróink s a szászok grófja a magyar felsőház tagjai, s oly dignitariusként, minők a Királyhágón túliak.

Az egy és közös nemzeti hadseregnek, a honvédségnek kiegészítő részei vagyunk.

Kereskedelmi, közlekedési viszonyaink egyek és ugyanazok, s a vasút már e napokban elmosza a régi Erdély s Magyarország közti határvonalakat.

Olcsóbb sóval sózzuk kenyerünket, s pipánkat öntermesztett dohánynyal tölthetjük meg.

Nehéz adónk, de két-három év alatt minden irányban átszeldelvé vidéinket a vasút, a pénzforgalom s áru kelendőség emelkedik és az adó megszűnik nehéz lenni, és a sok adó nem baj ott, hol a nép azt fizetheti, sőt jelképe a nép nagyságának. Még nem fizet nagyobb adót, mint az angol nép, de, mert van honnan fizesse, ő a világ legboldogabb nemzete.

A mi adónk is csekélylővé válik, ha megrendített vagyonsodásunk folytán egykoron azt könnyen fedezhetjük.

És mert mi hozzuk magunknak a törvényt s nem Ausztria Reichsrathja diktálja azt reánk, mint tette 1863-ban, midőn Erdély Ausztria provinciájává tukmáltatott; ezen törvényhozás jogában birjuk immár egy alkotmányos szabadságunk, mint anyagi s szellemi felvirágzásunk garantiáit.

És mi hozta meg e nagy változást, e nagy átalakulást?

Egy ember lángesze, nagy tapasztalata, s egy reá hajtó nemzet józansága, mely mióta e politika sikerét aratja, állami élethez jutott, s az európai nagy nemzetek családjába nyilvánosan és ünnepélyesen el lett fogadva.

Deák Ferencz húsvéti cikkében elmondott eszméit elfogadta a nemzet, megválasztotta képviselőkné azokat, kik ezen cikk elveit vallották programmul; és e választottak megtarták programjukat; hatalmas és idegrázó támadások ellenében szilárdan állotta meg úgy föl, mint lefelé adott szavát a Deák-párt, és a haza meg lett mentve, kiragadva azon irtózatos örvényből, hová annak egy része, az egykor oly szerencsétlen Erdély, már el is volt temetve.

A választások küszöbön állanak, ha ezen választásokon nem a Deák-párt jutna többségre — mit feltenni a magyar józan népnél nem lehet — a nemzet a mellett, hogy újból mindenét kockára tenné, önmagát hazudtolná meg.

Dózsa D.

Pest, december 28. 1868.

(y z n.) E napokban betévedtem az izraelita kongressusba, és Isten bizony mindjárt az első pillanatban csaknem azt hittem, Szebenben vagyok, anno Domini 1863—64, mert olvasták a mult ülés jegyzőkönyvét először magyarul, aztán németül, s miután omne trinum perfectum, már szinte hallottam a harmadik nyelvet is, akkor azonban hirtelen eszembe jutott, hogy nem a „Zum römischen Kaiser” című vendéglő, hanem Pestmegye teremében vagyok, az üdv 1868-dik évében.

A jegyzőkönyv hitelesítése után napirendre került Eisler indítványa a nyelv használatá iránt, szóló kiemelte, mily veszélyes a munka sikerére

nézve több nyelv használatában (Szebenben ezt nem mondák), végre azonban visszavonta indítványát, fenntartván annak máskor leendő előterjesztetését.

Most Fischmann tette magáévá az indítványt, de szintén visszavonta azt.

Utána Walfisch Pál szólott, hangsúlyozván mikép a magyarul nem értő résznek joga van követelni, hogy értes, miről van szó, de joga van a magyarul tudónak is magyarul beszélni, sőt méltányos, miszerint magyar kongressusban magyarul szóljanak. (Eljenzés)

E kérdés végre is maradt in statu quo, azaz nem intéztetett el, és az ülés napirendre tért át.

Tagadhatlan, hogy itt nem áll a dolog úgy, mint állt Szebenben, a hol román és szász követek értették, sőt beszéltek is a magyar nyelvet, minek egy-kettő fényes bizonyítékát adta az utóbbi pesti országgyűlésen, mert az izraelita kongressus tagjai közül csakugyan többen nem értik a haza nyelvét, és oly országban, melyben eddig minden politikai jogtól meg voltak fosztva, határozottan kimondák, talán okuk vagy érdekük sem volt azt megtanulni, no de majd másképpen lesz ez jövőre. Emancipált izraelita honfitársaink bizonyára ismerni fogják a haza iránti kötelességüket, és teljesítendik is azt.

A pesti zsidóság között már évek óta nagy hódításokat tesz a magyar nyelv. Különösen a fiatal nemzedék, ha viseletre nem is magyar, mert nagyon szereti a plundrát, de nyelvre nézve az, és mi számtalan családot ismerünk, melyekben a szülők gyermekeiktől tanultak magyarul.

Reméljük, mikép a haladás a magyarosodásban vidéken meg nagyobb dimenziókban fog nyilvánulni az izraeliták között, mit joggal is vár tőlük a haza.

Eddig még nem igen értesültünk arról, hogy valamelyik választó-karöltetben izraelita lépett volna fel mint képviselő jelölt, csak ma vetjük az első hírt, mikép Sárosmegyében, az országszerte ismert s tisztelt Holländer Leo leendő az eddigi képviselő Dobránszky vetélytársa s megválasztása bizonyosnak tekinthető. Holländer a most megnyitott izraelita kongressus sok tapintatát tanúsító korelnöke, az 1848/49-diki szabadságharcban honvéd volt, és Deák politikai hitvallását követi. — Legyen üdvözölve!

Pesten kiváló érdekltséggel viseltetnek a küszöbön álló választások iránt. Különösen a Józsefvárosban nagy a mozgalom. Ugy halljuk, hogy ott Csernátony ellenében Gyulay Pált is felléptetik barátai és tisztelői, de, értesültünk szerint, ha Szentkirályi Mór nem vállalná el a jelöltséget, ezen eset azonban alig fog bekövetkezni, annálkevésbé, mert Szentkirályi, mint ország-szerte ismert kapacitás körül egyesültebb erővel csoportosulnak majd a választók, kik Gyulayt nem annyira ismerik, és így a Deák-párt győzelme annál bizonyosabban lesz biztosítva.

A Teréz városban Gorove ellenében Mátyus Aristid ügyvéd és Gerlóczy városi főjegyző szándékoznak, mint jelöltek föllépni, mindamellett biztosan hisszük, hogy a választók bizalma utóvégre is Gorovéban összpontosuland.

Nemes Alsó-Fejérmegye vingárdi kerület melyen tisztelt választóimhoz!

Az összes magyar haza képviselőinek három évre szoltott megbízatások határideje ez év és hó 10-én lejárván az országgyűlés befejeztetett, s így én is azon tüzhelyemhez, honnan tisztelt választóimnak nagyra becsült bizalma ezeltől két hóval a politikai nagy küzdelemre meghívott, visszatértem; honnan, mindenek előtt első multhatatlan kötelességemnek ösmerem, esekélységemre ruházott, nekem igen nagybecsű bizalmokért soha nem muló halás köszönetemet nyilvánosan kifejezni, nem csak azért, mert politikai meggyőződésének a nagy Magyarhon színe előtt is tolmácsolására, annyi érdekesek közül megbizni engem méltóztatott, — de főleg azért is, mert ezáltal alkalmat nyujtott azon már az előtt táplált rendületlen hitemben a közeli, s személyes érintkezés által még jobban is meg erősödni: hogy ez idő szerint üdv, szeretet honunkra csak is a jelen magyar kormány szilárd pártolása által áradhat.

Hogy tisztelt választóimát is, midőn bizalmokkal megajándékoztak ezen hit vezérelte tudom ostan, mert ez iránti elveimet ismerték; s most, midőn e hitben erősbültem, engedjek meg nyilváníthatnom, hogy ezen elvekhez hi ragazkodás azutánra is egyedüli lehetséges út, az minden hig-

Barcsay Ákos.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundatia pentru Scoală - BCU Cluj-Napoca.

= Képviselőtestületünk tegnapi ülésén érdekes, a szép számmal egybegyűlt tagok politikai álláspontját eléggé megvilágító jelentést adott le. Kolozsvár volt képviselőinek, gr. Mikó Imrénének és Nagy Péternek választóihoz intézett, s kivonatolva általunk már ismertetett jelentése olvastatott fel. (Egész terjedelmében is közölni fogjuk, városi előfizetőkünk egyébiránt mai számunk mellékletétől kapják.) A gyűlés lelkes éljenzéssel fogadta, örvendően tudomásul vette, s elhatározta, hogy jegyzőkönyvileg köszönő elismerés fejeztessék ki; s ezzel egyidejűleg elrendelte, hogy a jelentés a választók közt kiosztassék. A képviselőtestület ez eljárása semmi kétséget sem hagy fenn az iránt, hogy Kolozsvár majoritása most is azon politikát öhajítja, mely a szabadságharcot a biztosan célhoz vezető higadit megfontolással szokta párosítani, s igazolja azon már említett feltevésünket, hogy az új választás eredménye meg fog felelni a fennevezett képviselők memorandumában kifejezett óhajnak; s valóban a királyhágóninneni rész ugyszólván irányadó főhelyétől következetességnél egyebet várni nem is lehet. — Ugyane gyűlésen olvastatott fel azon miniszteri rendelet is, mely a városi tisztviselők fizetésének felemelését, 1869. január 1-től számítva, helybenhagyja. Megtörtént a helyben termelt és fogyasztott szesz után eső 20 százalékos községi pótlék beérkezése is; beadatott 2 offert, egyik Zsigmond Elek, másik Kis Sándor által; előbbi 2000, utóbbi 10,080 forintot ígért, s így Kis Sándor lett 3 évre a bérlelő.

= Az új képviselő-választások előmunkálatainak kereszttitkai tárgyalásán kiadott miniszteri rendelet folytán Kolozs megye főispánja, a központi választmány megalakítása végett, január 9-re rendkívüli bizottmányi gyűlést hívott össze.

= Ifj. gr. Haller Ferencz Felső-Fejérmegye igazgató főbírája ugyanazon megye főispánjává, gr. Haller Sándor pedig — Joanesko Döme helyébe — Zarándvármegye főispánjává nevezetett ki.

= A csavargók impertinentiája nagyvárosias szint kezd ölteni nálunk is: Ünnepmásodnapján esti 10 óra tájt egy kormányzati hivatalnok igyekezett haza a kislő-magyarutczába; a kapu innen egy elég csinosan öltözött egyén szólítja meg, kérvén, mondaná meg hány óra; a megszólított legkisebb gyanu nélkül kivieszi aranyórát, s eleget téve a kívánságnak, tovább folytatja útját, alig ért azonban a ref. templomnál, 5 gyanus egyéntől látja magát körülvevő, kik közt felismerte az óra felől tudakozódót is, nem sok ideje maradt a jelenet alatt elmenekülni, az utat követve, a földre tiporák, s midőn már szabad volt felkelnie, már a legjobb akarattal sem mondhatta volna meg senkinek, hogy hány óra; a súlyos aranylánczával együtt elvitték; elég különös, hogy pénztárczájához nem nyultak. Egy tudjuk, a rendőrség nagy erélyt fejt ki e tárgyan s talán annál hamarabb nyomra jön, mert a főcoripeus-hírszerint nem ritka vendég a kávéházakban, s mint mondják, ott azóta is jelentkezik.

= Ismét egy érdekes menyegzőt regisztráltakunk. Dr. Ineztől elvált Simon Mária, városunk

talán más fordulatot veendettek a hazai ügyek s kevesebbet veszünk. Őt honfi szerepléstől elvonni, nem lehetett volna, de pályája kezdetét hátráltatni: mindenesetre. Ha Ferencz császár őt 1825-ben őrnaggyá nevezi ki. Az időben (1825.) a katonavilágban közönyös élet volt, hogy Széchenyi ezredének tanyázó helyeit Szabolcsot, Bihart, Debreczent nem szerette, s a békesség alatti unalmas szolgálatot nem kedvelvén, menekülni akart, természetesen. Barátjai az udvari haditanács által őrnagynak ajánlották, de a császár megtagadta. Később, midőn a mánások táblájánál ellenzéki szerepét kezdé játszani, miért József, a nádor, korholván őt, csupán atyja iránti tekintetből büntetlenül mondá hagyni és miután az udvari haditanács szabadságidejét nemcsak meghosszabbítani nem akarta, sőt azonnali visszatérésre ezredéhez szólította, mondott le a kapitányságról, katonai címéről s kezdé meg honfi pályáját.

Tévára őt csak a viszonyok félreismerése vezette, de csak mellékes dolgokban. A haladásban részese volt Kossuthnak. De lépésben e csak? Úgyetve, vagy vágtatva-e? ebben volt meg hasonlások? 1840-ben békés pártéletet ajánlott Széchenyi. Nem fogadták el, mert senki nemcsak nem fogalmazhatta, sőt meg sem is foghatta. 1842. akademiális beszédében forradalmat jósolt. Igaza volt, igazán látott volt. De nem szűnt az ellenkezés Kossuthal, ki előbb szabaddá s ezáltal vagyonossá, míg Széchenyi előbb-vagyonossá, aztán szabaddá kívánta tenni a nemzetet. Mert Kossuth szerint nem mutat fel a historia nemzetet, mely gazdaság által jutott volna szabadsághoz. Hogy nem mutat, az igaz, mert más körülményben s a miénkel homlokegyenest ellenkezőben létezett. De azt tartani, hogy okoszerű társas állapot kifejlésével nyert gazdagság megbuktatná a szabadságot, csupa illúzió és régi haláltelet.

Összekocczant Széchenyi Kossuthal annak wukovár-fümei vasúttérvezete miatt is. Már meg-bocsát a gróf, ebben Kossuth elve jó volt, bár ki-vihetlensége akkor igaz volt. Széchenyinek később

egyik kellemős hölgye boldogítá kezével tegnap Hunyadmegye egyik birtokosát, Benedikty Lajost.

= Vancsa János szamosújvári püspököt a római pápa a f. hó 21-kén tartott titkos consistoriumon fogarassi érsekké praecónisálta.

= Belügyminiszter úr ő nagyméltósága jelen év december hó 23-ikáról 24129 szám alatt tisztelt rendeletének következtében, a tordamegyei képviselő bizottmányt ns. Torda városába jövő 1869 dik évi január hó 16-kán délelőtti 10 órára összehíván, mely gyűlésnek főbb tárgyát az országgyűlési képviselők megválaszthatására szükséges törvényszabta előmunkálatoknak kereszttitkai képezi, tisztelettel felkérem a megye területén kívül lévő tordamegyei bizottmányi tagokat, méltóztatassanak a fenn kitűzött bizottmányi ülésben résztvenni. Tordán, 1868. december 29-én. B. Kemény György, főispán.

= Zetelakáról (Sz. Udvarhely mellől) írják: Itt a marhavész megszűnt; f. hó 21-kén a záratolás lejárt, és újból átadott Zetelaka a fuvaroskodásnak, a faneműekkel kereskedés- és másféle üzleteknek.

= Maros-Vásárhelytől újévtől kezdve ismét politikai lap fog megjelenni, s pedig hetenkint kétszer. Címe: „Székely Hírlap“, szerkeszti Szász Béla, munkatársai a program szerint a legjobb erőkhöz tartoznak; ára félévre 2 frt 50 kr, negyedévre 1 frt 30 kr.

= Ismét két új vállalatot jelenthetünk, egyik „Tarka Világ“ igen érdekesnek ígérkező folyóirat számos képpel, szerkeszti Áldor Imre, ára egész évre 6 frt, félévre 3 frt; másik a „Jó Barát“ politikai és szépirodalmi képes hetilap, szerkeszti Réthi Lajos, ára egész évre 4 frt. Az előfizetési pénzek mindkettőre nézve Pestre a Heckenast kiadó hivatalához küldendők.

= Figyelemztetjük nő olvasóinkat a Boér Sándor helybeli varrógép raktárára, hol a gépek úgy a hozzátartozók kicsinyben és nagyban, s a legutányosabb árban találhatók, s a vevők egyszersmind ingyen tanításban is részesíttetnek.

= Mac Mahon francia marsal Bécsbe érkezett.

= Ne panaszkodjanak már a nők sem, hogy szellemi képességeiket nálunk sehol sem veszik igénybe: A napokban adott ki a közlekedésügyi miniszter egy rendeletet, melyben megengedi, hogy a táviratkezelésnél, ott, hol nemcsak napali, de éjjeli szolgálat is van, a táviratkezelő hivatalnokok nejei és 16 évesnél idősebb leányai is alkalmazhatók. Ez lesz aztán a kedves feleség és hasznos leány.

= B. Nopcsa Ferencz, a királyné ő Felsőháza tanácsosi méltósággal is felruházott, ugy-sziptén gr. Széchenyi Gyula, József főherceg főudvarmestere is.

= Szomorú jelentés. Özvegy Kovács Lászlóné szül. Motok Róza maga, gyermekei: Johanka férjezett Brettyei Pálné gyermekeivel, Jolánka, Berta; testvére: Kovács Klára férjezett Keszegh Sámuelné és Boér Mária férjezett Kovács Lajosné nevében szomorúan jelenti a férj, illetőleg apa, nagyapa és testvér már néhai Kovács László-

lett igaza, midőn a horváth a nyert szabadság után a szabadság ellen intézett háborút. De ha azelőtt a horvátoktól rokonszenvet lehet nyerni, sőt őket Magyarhonnal azonosítani, úgy minden tekintetben (a Kossuthal tervezett) első vonal lett volna ennek eszköze, s e vonal összeköttetésbe hozandotta volna a magyart a világ kereskedésével, s így nyelvrünk. Ha egy láb széles útunk van a tengerhez, a magyar meg nem bukik.

E tervezetben már több ellenfele föllépett Kossuth ellen. De különben Széchenyin kívül nem merték ellene nyíltan megtámadni. Így a nyúltság gyakran beáll a keleti fajoknál. S Széchenyi mit tudott hatni reá? Ő, kit az ellenzék reactionáriusnak tartott s egymásutánra nézve óvatossá haladását tekintve, pályája elejéhez képest az is volt? Hatott annyit, hogy Kossuth ki akart rajta tenni, s ha Széchenyit első, tehát legnagyobb magyarnak hitta, ő még előbb és nagyobb akart lenni.

B. Kemény Zsigmondnak Széchenyiről írt s ezekkel commentált élet s jellemrajzáról azt jegyzi meg Mészáros: szépen, hiven, és a mint felfogom, igazság szerint írják. Azonban 50 év múlva ki tudja, miként ítélnének.

Szalay Lászlóról. Mint a centralisatio emberétől Eötvös Józseffel olvastam a „Pesti Hírlap“ban cikkeit. Mindannyiak közt legkevésbé ismertem.

Politikai capacitásnak tartják, lehet igaz, de mi eredményét sem láttuk. Szereti a németet, pedig minél tudósabb a német, annál nagyobb zavart csinál, a leggyakorlatlanabb nemzet az egész világon.

Örülök, hogy Szalay képét baráti esztől (Csengeryéből) láthatam. Ha Magyarhon megint a képviselői parancsára tér valamikor vissza, úgy Szalay nagy szerepet játszhatna. De ha nem ész által intézett socialis rendszer lép életbe: avasdinak fog mutatkozni. (Vége.)

Közl: Mátyás Ernő.

nak folyó év december 15-kén estéli 8 órakor, Erzsébetvárossán, életének 63-ik, boldog házasságának 34-dik évében, négy héti súlyos szenvedés után történt gyászos kimúltát. Béke poraira! Erzsébetváros, 1868. decz. 16-án.

= Az aradi szerbek szép jelét adták testvéries érzelmeiknek: e napokban ugyanis gyűlést rendeztek s szép összeget küldtek az aradi honvédegyetelnökségéhez, az 1848-iki csonka és bűna honvédek segélyezésére.

= Püspök-Ladányon egy K. B. nevezett ottani lakos, kin régibb idő óta már az elme-láborodás némi jelei mutatkoztak, nevével bizonyos tárgyon eladhatása miatt meghasonlásban lévén, a folyó hó 18-kán éjjeli 11 órakor a dühöngése elől láza padlására menekült neje s 5 kiskorú gyermeke házárt felgyújtotta, mely borzasztó tette után farkába kaszázt ült, s midőn így kimulni nem reményezett, a várostól csaknem 3/4 mérföldre fekvő egynevezett „Kunlápasi vasuti kaszárnya“ kutjába jltte magát, hol másnap találtatott fel. A tüzoltásra összesereglett népek sikertült a szerencsétlen nőt s gyermekeit a már csaknem összeomlott nádas ház padjáról kiszabadítani.

= József főherceg alosúti kastélyát kirabolták, s a rablás, úgy látszik, jelentékenyebb mint azt eleinte hitték. A kastélyban a tolvajok sokáig időzhettek; az összes fejréneműt s több értékes tárgyat vittek magukkal.

= A zsidó congressus küldöttsége ő Felsőháza. Bécsből távirják decz. 23-áról: Király ő Felsége ma igen kegyesen fogadta az izraelita congressus 18 tagból álló küldöttségét. A küldöttség vezetője, Wahrman Móricz, kifejezte a congressus köszönetét a fejedelem nagy kegyeért, míg egyszersmind meleg szavakkal említette fel a határtalan alattvalói hűséget, s hangsúlyozta, hogy a magyar zsidók törekvése oda irányul, miszerint hiven ragaszkodva a tájék vallásához, a trón és haza iránti összes kötelességeiket lelkiismeretesen teljesítendik.

= Indigoültetvények Horvátországban. Devidé Zágrábban Bombay és britt Hondurásból indigomagot hozatott, melylyel Horvátországban a mult nyáron kísérletek tétettek. Az ide vonatkozó hiteles tudósítások szerint az első vetési kísérlet nem maradt minden eredmény nélkül s Horvátországnak érdekében fekszik, hogy az indigo-tenyésztés a jövő évben nagyobb mérvben eszközöltsék. A növény több helyütt kellő magasságot és fejlődést nyert s valódi festőanyagot nyújtott.

= A lotteria századik forduló éve. 1768-ban volt, midőn Mária Terézia a lutria „Lotto di Genova“ név alatt behozta. Kezdetben gr. Cambray herceg, 1800 forinteret; mivel azonban a nép csakhamar megkedvelte a veszedelmes játékot, a kormány azt később saját kezére vette át. József császár el akarta törlni, azonban pénzügyi tekintetek következtében nem valószínűsítá szándékát, és így fenmaradt az a mai napig.

= Templombeomlás. Fritzlárból (Morvaország) f. hó 7-ről távirgönyözik, hogy a dom d li tornya a mise alatt összeomlott, s a hajó földet több helyen beázta. A telt templom romokkal telt meg; 16 egyén rögtön meghalt s többen megsebesültek.

= Az Aetna kitörése. Mint Cataniából jelentik, az Aetna hegy kitörése 8-án éjjel igen nagy mérvben újra megkezdődött, 8 órától reggeli 5 óráig tartván, s roppant magasságra okádván lángokat s lávát. A láva minden irányban elpusztította a szomszéd vidéket. Éjjel a 120 mérföldnyire eső Miltában is nagy tömeg gyűlt össze, hogy a nagy-szerű látványt szemlélje.

= „Szamos“ című ismeretterjesztő hetilap indul meg a jövő év elején Szatmárt, Bihari Péter felelős szerkesztő vezetésével. A lap minden vasárnap, három hasábas iven jelenik meg, s a megye, város és vidék közelében felmerülő kérdések nyilvántartásával fog sok egyebek közt foglalkozni. Előfizetési ára egész évre 4 frt, félévre 2 frt 10 kr, évnegyedre 1 frt 20 kr.

= Nyílt számadás a f. évi október hó 11-ik és következő napjain, Tordán tartott terménykiállítás bevételeiről és kiadásáról. Gyűjtő iven beküldöttek: B. Kemény Ödön 7 frt, b. Kemény Anna 7 frt, Puhl Ignácz 2 db 2 frtos egy db 1 frtos tallért és bankjegyekben 14 frtot, Gáll Miklósné 10 frt, Szilágyi Miklósné 15 frt, Hancz Pálné 11 frt, Harmath Luiza 8 frt, Osztián Gerőné egy db 2 frtos tallért és bankjegyekben 19 frtot, Szentpáli Ignácz 3 db 1 frtos tallért. Ezeket kivül adakoztak még: B. Kemény György főispán 4 db aranyat, melyek közül kettő a leg súlyosabb öszbúzara, a más kettő pedig a legjobb színborra volt kitűzve, a helybeli olvasó nőegylet egyet elnök Puhl Ignáczné indítványára egy db aranyat, a mely női munkára volt kitűzve, Tisza László 2 db aranyat, Torda városa pénzátára 2 db aranyat, ifj. Tauffer Ferencz egy db 1 frtos tallért és 90 krt, sorsjegyekből bejött 80 frt 20 krt, a bevétel összesen 9 db arany, 3 db 2 frtos és 5 db 1 frtos tallér és bankjegyekben 172 frt 10 kr. Ebből díjazásokra s a tárlat berendezésére kiadott összesen 9 db arany, 3 db 2 frtos, 5 db 1 frtos tallér és bankjegyekben 146 frt 16 kr o. é. Megmaradt 25 frt 94 kr, mely összeg a tárlatrendező bizottmány határozatából a helybeli kisegítő-pénz-

tárba tétetett le. Torda, decz. 22-én, 1868. Májai István, tárlati jegyző.

= Nyilvános közönet. Sz. udvarhelyi igazgató-tanár t. Bors Lászlár, és ügyvéd t. Kovács János uraknak. Volt honvédőrnagy, néhai Mártonffy Zsigmond testvérem, 1862-ben decz. 8-án Sz. Udvarhelyt, mint felgymnasiumi tanár elhalván, hagyatéka, az illetők által úgy kezeltetett, hogy a pár ezer forint értékű vagyonból, alig volt remény az elhunynak nyughelyét, bármily egyszerű síremléssel megjelölhetni, — s imé a korán elhunyt barátai: igazgató-tanár t. Bors Lászlár, s ügyvéd Kovács János urak buzgalmanak jelen év őszén sikerült az udvarhelyi köztemetőben — hat évig jelzettlenül pihent — előttem kedves porok nyughelyét egy díszes emlékoszlop által megjelölni. A testvéri kegyelet adóját vélem leróhatni, midőn ezen tisztelt férfiak önzetlen fáradozásukért ezen lap olvasói előtt „meleg köszönetemet“ sietek kinyilatkoztatni. Segesvárt, 1868. decz. 27-dikén. Mártonffy Ignácz.

Nemzeti színház.

Decz. 27-kén: Szigethi József úr szín-házunk kedves vendége első fölléptél: „Al jó emberek.“ Részint a pesti nemzeti színház deszkáiról, részint a lapok hasábjairól, már régóta ismerjük Szigethi úr általános dicsért művészetét, mely őt az első magyar színészek sorába emelte, ép azért feleslegesnek tartjuk az előadás részletezni, melyről elmondhatjuk, hogy minden tekintetben sikerült vala; röviden csak annyit művész vendégünkéről, hogy mai föllépte alkalmával is felismertük benne az emelkedett művészt, kinek kedélyes játéka gyakori zajos tapsra ragadta a zsúfolt ház közönségét. A szereplők mindenike kiváló gondot fordított játékára, mi az előadásnak elvitáztatlan előnyére vált.

Decz. 28-kán: „Egy pohár víz.“ E rég nem látott hatásos vigjáték jó emlékkét kellemesen éleszté föl Szigethi úr második fölléptével. Mint Bolinbroke gróf, kiváló hatást idézett elő, a közönséget folyvást derült kedélyben tartá, sőt még a darab elején előforduló hosszadalmas beszédek tartama alatt sem veszté el elevenisége, által azoknak is érdeket kölcsönzött. A tele ma is több versen viharos tapsba fejezte ki vendége iránti elismerését. Dicsérlettel kell kiemelniük Mátrai Laura asszonyt is Anna királynő szerepében: játékát ma is kiváló siker koszorúzta, s a közönség tapsa ma is megvolt. Fejérváriné, mint Malborough hercegnő, nehéz szerepe megmentéséért sokat tett, s pár helyen eredményt mutatott fel. Ki kell még emelnünk Hubnai Ida fiatal és nem tehetségnélküli kezdő színésznőt, ki ma, mint Abigail, habár erejét felülmúló szereppel küzdött meg, igyekezett és tanulmány tinte ki játékából; kissé több változatosságra törekedjék a hanghordozásban.

Decz. 29-én: „A társaságból.“ Szigethi úr (Feldern) ma is általános tetszésben részesült s a közönséget gyakran megnevettette élénk játéka által Mátrai Laura (Magdolna) épen mint előbbi két alkalommal, most is művészileg, Kovács (Robert), valamint Takács (Hagen) jól játszott s az egész előadás egybevágó volt és minden tekintetben sikerült.

KÜLFÖLD.

Konstantinápoly, decz. 24. A porta a görög alattvalók kiutasítására kiszabott határidőt két héttől ötre terjeszté ki.

London, decz. 24. A parlament ismét megnyitása 1869. febr. 16-ra van kitűzve.

A mai „Times“ jelenti: Angolország csak az esetre vesz részt a kilátásban levő congressusban, ha ez tisztán csak a török-görög viszályt fogja tárgyalni.

Belgrádból 24-ről félhivatalosan jelentik, hogy a kormány, a görög-török viszálylyal szemben, csupán Szerbia érdeke által hagyandja magát vezettetni.

Hirszerint az angol kormány a Habeas corpus actát a jövő őszezzel kezdetével Irlandban ismét érvénybe akarja helyezni. Már több hónap óta szabad lábra helyeztetek mindazon személyek, kik a fölfüggesztési törvény alatt fogságban voltak, s Cork kivételével, egész Irlandban teljes nyugalom uralkodik.

A „France“nak táviratilag hibásan küldött jegyzéke, hogy a francia kormányhoz intézett állítólagos orosz sürgönyről, következő: „Mi nem tudjuk, ha vajon létezik-e valóban egy, az orosz kabinet által a francia kormányhoz intézett külön jegyzék; de azok után, a miket a nagyhatalmak, névszerint Francia- s Oroszország viszonyainak jelen állásáról tudunk, bátran állíthatjuk, hogy az azok közt történt közlések nem birhatnak ama jellemmel, melyet a szentpétvári sürgöny után lehetne föltennünk.“ — Ezen sürgöny szerint — mint tudjuk — Gortsakoff herceg a francia kormányhoz egy jegyzéket intézett volna, melyben annak szükségét fejté ki, hogy ez utóbbi nyilatkozatok a konstantinápolyi francia követ eljárása iránt.

A „Public“ megezőfolyja az orosz jegyzékre vonatkozó híreket, s hozzáteszi, hogy az orosz ka-

Cluj-Napoca.